

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Michalska-Goźdź SSA Ewa Cyran
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku (...) **S. A. z siedzibą w P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanej (...) Sp. z o.o z siedzibą w S.

o wydanie zaświadczenia w sprawie ubezpieczeń społecznych

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 24 października 2012 r. sygn. akt VIII U 3531/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz (...) S. A. z siedzibą w P. kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., decyzją z 26 lipca 2012 roku, nr (...), znak (...), na podstawie art. 217 - 219 ustawy z 14 czerwca 1960 roku kodeks postępowania administracyjnego w związku z art. 83 b ust.1, oraz art. 31, 32, 50 ust. 4, i art. 123 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, odmówił płatnikowi składek (...) S.A.

z siedzibą w P. wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na: ubezpieczenia społeczne, Fundusz Emerytur Pomostowych, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w oparciu

o art. 306 g ustawy z 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa.

Odwołanie od decyzji złożył płatnik składek (...) S.A. z siedzibą w P., podnosząc zarzuty naruszenia przez organ rentowy przepisów prawa materialnego, poprzez przyjęcie, że art. 306 g ordynacji podatkowej nie może stanowić podstawy wydania zaświadczenia o stanie zaległości składkowych zbywającego zorganizowaną część przedsiębiorstwa, a także naruszenia przepisów postępowania poprzez niezastosowanie art. 306 g ordynacji podatkowej w wyniku odesłania z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do art. 112 ordynacji podatkowej i dalej do art. 306 g tejże ustawy.

Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i zobowiązanie ZUS do wydania spółce (...) zaświadczenia o stanie zaległości zbywającego na podstawie art. 31 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 112 i w zw. z art. 306 g ustawy z 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa, oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W charakterze zainteresowanego do postępowania przystąpiła (...) sp. z o.o. z siedzibą w S..

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, wyrokiem z 24 października 2012 roku, w sprawie VIII U. 3531/12 zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał pozwany organ rentowy do wydania odwołującej (...) S.A. z siedzibą w P. zaświadczenia o wysokości zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, fundusz emerytur pomostowych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, nieuiszczonych w terminie przez płatnika (...) S.A. z siedzibą w P. w formie określonej treścią artykułu 306 g ustawy z 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa (pkt 1) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt 2).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka (...) S.A. z siedzibą w P. z dniem 31 sierpnia 2010 roku została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

27 kwietnia 2012 roku została zawarta warunkowa umowa sprzedaży aktywów stanowiących samobilansujący oddział spółki zbywającego (...) S.A., a nabywcą (...) Sp. z o. o. Jednym z warunków zawarcia umowy rozporządzającej było uzyskanie zgody na koncentrację wydanej przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, która została wydana 1 sierpnia 2012 roku. Natomiast kolejnym warunkiem było uzyskanie przez płatnika składek (...) S.A. zaświadczenia o stanie zaległości składkowych wydanego w trybie art. 306g Ordynacji podatkowej.

5 lipca 2012 roku spółka (...) S.A. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o stanie zaległości podatkowych na podstawie art. 306g w związku z art. 112 ustawy - Ordynacja podatkowa.

W odpowiedzi na powyższy wniosek organ rentowy w piśmie z 12 lipca 2012 roku wskazał, iż brak jest podstaw do wydania zaświadczenia na podstawie art. 306g Ordynacji podatkowej, a wydawanie zaświadczeń o stanie rozliczeń odbywa się wyłącznie w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Zakład podkreślił, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie mają zastosowania wszystkie przepisy podatkowe, a jedynie te, które zostały określone taksatywnie w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Natomiast art. 306g ordynacji podatkowej nie został wymieniony w w/w przepisie.

19 lipca 2012 roku spółka wystąpiła ponownie z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o stanie zaległości podatkowych w trybie art. 306g w związku

z art. 112 ustawy - ordynacja podatkowa oraz wydanie postanowienia o odmowie wydania zaświadczenia o żądanej treści.

Rozpoznając powyższy wniosek, organ rentowy zaskarżoną decyzją z 26 lipca 2012 roku odmówił płatnikowi składek (...) S.A. wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Emerytur Pomostowych, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości wnosząc apelację.

Skarżący podniósł zarzuty:

naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z odesłaniem do stosowania art. 112 ordynacji podatkowej poprzez przyjęcie, że odesłanie to dotyczy także stosowania w zakresie ubezpieczeń społecznych art. 306g ordynacji podatkowej, mimo iż literalnie nie został on wymieniony w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wobec powyższego ZUS wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania w całości, względnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, oraz o zasądzenie od odwołującej i zainteresowanego na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie jest sporem co do prawa, żadna ze stron nie kwestionowała okoliczności faktycznych; Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia poczynione przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy uznając odwołanie za słuszne, powołał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku argumenty zawarte w uchwale Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2012 roku, w sprawie I UZP. 9/11. Zagadnienie prawne rozstrzygane przez Sąd Najwyższy ujawniło się w stanie faktycznym analogicznym do ustalonego przez Sąd I instancji w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy podjął uchwałę: „Na wniosek nabywcy przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, za zgodą zbywającego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien wydać zaświadczenie o stanie zaległości składowych zbywającego związanych z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, powstałych do dnia nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części (art. 31 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz.1585 ze zm. w związku z art. 112 1 w związku z art. 306g ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.)”.

Organ rentowy w apelacji wskazał, iż nie podziela powyższego poglądu Sądu Najwyższego, i na poparcie swego stanowiska przywołał orzecznictwo WSA w Warszawie (w sprawie III SA/Wa 615/08) oraz poglądy przedstawicieli doktryny.

Apelujący uzasadniając podniesione zarzuty, konsekwentnie tak jak w toku postępowania przed Sądem I instancji, wskazał, iż przepis art. 306 g ustawy z 29 sierpnia 1997 roku ordynacja podatkowa nie ma zastosowania na gruncie ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych z odesłania zawartego w art. 112 ordynacji, mimo, iż przepis ten został w całości wymieniony w art. 31 ustawy systemowej. Skoro w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie został wymieniony art. 306 g ordynacji podatkowej, przeto nie może on być podstawą do wydania żądanego zaświadczenia albowiem nie ma zastosowania na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych. Odpowiednie zastosowanie

przepisów ordynacji podatkowej wynikające z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne nie oznacza możliwości bezpośredniego lub mechanicznego przenoszenia określonych rozwiązań czy instytucji prawa podatkowego do stosunków prawnych z zakresu ubezpieczeń społecznych, bez uwzględnienia ewentualnych odmienności pomiędzy tymi dziedzinami prawa. Jak przyjmuje się powszechnie, na co zwrócił uwagę ZUS, odpowiednie stosowanie przepisów prawa oznacza stosowanie zawartych w nich norm wprost, z modyfikacjami albo nawet ich niestosowanie.

Sąd Apelacyjny stanowiska skarżącego nie podziela.

Na wstępie rozważań poczynić należy uwagę natury ogólnej dotyczącą mocy wiążącej judykatów Sądu Najwyższego.

Niewątpliwie rację ma organ rentowy podnosząc, iż cytowana uchwała Sądu Najwyższego nie ma mocy wiążącej poza sprawą, w której została wydana.

Zamknięty katalog źródeł prawa powszechnie obowiązującego zawiera art. 87 Konstytucji RP. Wobec tego nie jest dopuszczalne, aby w procesie stosowania prawa opierać się na wcześniejszych orzeczeniach sądowych jako podstawie prawnej rozstrzygnięcia. W polskim porządku prawnym nie istnieje bowiem precedens de iure (konkretny i normatywy). Tego rodzaju działalność orzecznicza, charakterystyczna dla państw systemu common law w polskim systemie prawnym nie może mieć miejsca ze względu na postanowienia ustawy zasadniczej. Sądy polskie nie mają uprawnień prawotwórczych (art. 173 i n. Konstytucji RP), a zakaz tego rodzaju interpretacji jest podstawowym założeniem wykładni przepisów prawa w naszej kulturze prawnej. Nie można oczekiwać od Sądu powołania wyroku w innej sprawie w ramach podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest jednocześnie bardzo często powoływane w uzasadnieniach orzeczeń sądów powszechnych. Argumentacja zawarta w judykatach Sądu Najwyższego jest niejednokrotnie wykorzystywana przez sądy w procesie wykładni prawa w konkretnych sprawach, a przyczyną takiego stanu rzeczy jest m.in. autorytet tego organu władzy sądowniczej, który został powołany m.in. w celu zapewnienia w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych oraz podejmowania uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne (art. 1 ust. 1 pkt 1 a i b ustawy z 23 listopada 2002 roku o Sądzie Najwyższym).

Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd I instancji, w pełni podziela zawartą w w/w uchwale argumentację.

I tak, art. 112 ordynacji podatkowej w § 1 stanowi, iż nabywca przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem za powstałe do dnia nabycia zaległości składkowe związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, chyba że przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wiedzieć o tych zaległościach. W sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, dotyczącej ustawowego i solidarnego przystąpienia nabywcy przedsiębiorstwa do długów składkowych zbywającego, zachowanie należytej staranności w zakresie dorozumianej wiedzy nabywcy o zaległościach składkowych wymaga zatem oczywistego współdziałania organu ubezpieczeń społecznych, będącego wierzycielem należności z tytułu zaległych składek, z nabywcą przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, właśnie ze względu na zachowanie staranności "roztropnego" nabywcy, który może korzystać z ograniczenia obarczającej go solidarnej odpowiedzialności za zaległości składkowe zbywającego, niewykazanych w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 306g Ordynacji podatkowej.

Nadto zauważyć należy, iż brak jest racjonalnych przesłanek pozwalających na przyjęcie, że ustawodawca - z dobrodziejstwa art. 112 § 6 umożliwiającego ograniczenie odpowiedzialności nabywcy za zaległości podatkowe zbywającego - chciał wyłączyć odpowiedzialność nabywcy za zaległości składkowe zbywającego. Skoro fiskalny interes państwa polegający na zabezpieczeniu zobowiązań podatkowych na majątku podatnika przez niego zbywanym, ustąpił pierwszeństwa pewności obrotu gospodarczego i w art. 112 przewidziano możliwość wyłączenia odpowiedzialności

nabywcy majątku, to brak rozsądnego uzasadnienia dla silniejszej ochrony zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

Dodatkowo, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi przekazujący Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia, powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w wykładni historycznej art. 31 ustawy systemowej, który w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2002 roku, wśród przepisów ordynacji podatkowej, znajdujących odpowiednie zastosowania na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wymieniał jedynie art. 112 § 1-4 ordynacji podatkowej, a obecnie wymienia cały art. 112 ordynacji, a zatem także § 6 art. 112, który odsyła do art. 306g ordynacji. Zmiana ta może być odczytana w ten sposób, że z woli ustawodawcy odesłanie z art. 31 ustawy systemowej uległo poszerzeniu i aktualnie dotyczy całej regulacji zawartej w art. 112 ordynacji podatkowej, a zatem także jej art. 306g, do którego odsyła z kolei przytoczony wyżej § 6 art. 112.

Zaznaczyć również wypada, odnosząc się do stanowiska apelującego, że to sądy cywilne (sądy pracy i ubezpieczeń społecznych), a nie sądy administracyjne, są właściwe do rozpoznawania odwołań od decyzji organów ubezpieczeń społecznych wydawanych w sprawach składek na ubezpieczenia, z wyjątkiem decyzji w sprawach o umorzenie należności składkowych lub w innych sprawach enumeratywnie wymienionych w art. 83 ust. 4 ustawy systemowej, w których odwołanie nie przysługuje do sądu ubezpieczeń społecznych.

Apelujący natomiast wskazał jedynie, że nie podziela powyższego stanowiska, nie podjął z nim jednak żadnej rzeczowej polemiki. Organ rentowy nie powołał konkretnych argumentów w kwestiach zasadniczych dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie tj. odesłania „piętrowego” oraz celu uregulowania zawartego w art. 112 w zw. z art. 306 g ordynacji podatkowej.

Stanowisko skarżącego w kwestii odpowiedniego stosowania prawa - subodesłania, zaznaczone zostało bardzo ogólnikowo, organ rentowy nie umotywował z jakich powodów, w niniejszej sprawie owo stosowanie polegać miałyby na „niestosowaniu” spornych przepisów. Skarżący nie wskazał, które odmienności instytucji prawa podatkowego sprzeciwiają się możliwości bezpośredniego stosowania trybu z art. 306 g w stosunkach prawnych z zakresu ubezpieczeń społecznych

Sąd II instancji podstaw do przyjęcia wniosków organu rentowego nie znalazł.

Wyraźne rozszerzenie przez ustawodawcę zakresu odesłania z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do całego art. 112 ordynacji podatkowej oraz potrzeba zagwarantowania jawności obrotu gospodarczego przemawiają za słusznością rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego jako bezzasadną (pkt 1).

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSA Ewa Cyran SSA Dorota Goss-Kokot SSA Maria Michalska-Goźdź